

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI

SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

B.D. 24/9 - 3/1. 18

ICHKI KASALLIKLAR
MODUL DASTURI

Bilim sohasi: 900000 - Sog'lqn ni saqlash va ijtimoiy himoya

Ta'lif soxasi: 910000 - Sog'lqn ni saqlash

Ta'lif yo'nalishi: 60910300 - pediyatriya ishi

Nukus-2024

Modul kodi		O'quv yili	Semestr	Kredit
IK1456812		2024-2025	VI	4
Modul turi majburiy		Ta'lim tili qoraqalpoq, o'zbek, rus		Xaftadagi dars soatlari 6
1	Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ichki kasalliklar	60	60	120
2	I.Modulining mazmuni Modulni o'qitishdan maqsad - Ichki kasalliklar – keng tarqalgan kasalliklarning etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinik kechishi, laboratoriya, asbob-uskunalar, klinik ko'rsatmalar yordamida tashxis qo'yish, oqibati, asoratlari, oldini olish choralar, kechiktirib bo'lmaydigan holatlarda tezkor yordam ko'rsatish, mustaqil ravishda tekshirish o'tkazish, ishga layoqatliligini bilish, davolash asoslarini o'rgatadigan modul bo'lib, umumiy amaliyat shifokori-bakalavr mutaxassisligiga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir. Ushbu modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat Ta'lim standarti va bakalavriat Ta'lim yo'nalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu modul dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'qitish jarayonida qo'llagan holda, talabani nazariy ma'lumotidan amaliy ko'nikmalarni bajarishga o'rgatib, orttirligan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyat bilan uyg'unlashtirgan holda qo'llashga imkon yaratadi. Modulni o'qitish uchun gistologiya, odam anatomiysi, ichki kasalliklar modullari nazariy zamin bo'lib xizmat qiladi. Ichki kasalliklar moduli keyinchalik boshqa klinik modullar uchun nazariy zamin bo'lib xizmat ko'rsatadi.			
	Modulning vazifasi -ichki kasalliklar etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, tasnifi, klinik ko'rinishlari, qiyosiy tashxislash, asoratlari, davosi va profilaktikasi bo'yicha bilimlarni shakllantirish; - a'zolar sistemasi bo'yicha kasallardan anamnez yig'ish va tekshirishlar o'tkazish malakasini rivojlantirish; -kasalliklarning asosiy klinik mezonlarini aniqlashni o'rgatish; -talabalarda dastlabki va klinik tashxis qo'yish, tekshirish rejasi va shifokor taktikasini tuzish; -laborator va instrumental tekshirish usullari natijalarini interpretatsiya qilishni o'rgatish; -bemorga kompleks davo buyurish va davo samaradorligini aniqlash jarayonlarini o'rgatish.			
	II. Asosiy nazariy qism II.I. Modul tarkibiga quydagi mavzular kiradi: 6-semestr:			
	1 – mavzu. O'pkaning obstruktiv kasalliklari (O'OK). Kasallikning etiologiyasi, patogenezi, patologik anatomiya, tasnifi, klinikasi, tekshirish uslublarini o'rganish,			

	laboratoriya tahillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi.
2 - mavzu. Zotiljam. Kasallikning etiologiyasi, patogenezi, patologik anatomiya, tasnifi, klinikasi, tekshirish usulularini o'rganish, laboratoriya tahillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi.	
3- mavzu Bronxial astma. Kasallikning etiologiyasi, patogenezi, patologik anatomiya, tasnifi, klinikasi, tekshirish usulularini o'rganish, laboratoriya tahillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi.	
4-mavzu. O'pka arteriyasi tromboemboliyasi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash standartlari va profilaktikasi.	
5-mavzu O'pkanning yirinqlig'i kasalliklari. O'pka bronkoekkratik kasalligi. O'pka absessi.	
III. Analij mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: Modul bo'yicha mashg'ulotlar 50% nazariv (ma'ruba va analij mashg'ulot) dan iborat bo'lgan holda o'tkazildi. Analij qismi (o'quv klinik analijiyot) va mashg'ulotning nazariy va analij qismi o'zaro bog'liq holda o'tkazildi.	
6-semestr:	
1.O'tkir va surunkali bronxit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolash.	
2. O'pkaning obstruktiv kasalliklar. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolash.	
3.Zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolash	
4.Quruk va ekssudativ plevrit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolashi.	
5. Bronxial astma. O'pka emfizemasi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, diagnostikasi, asorattlar, davolash.	
6. O'pkanning yirinqligi kasalliklari: bronchoekkratik kasallik, O'pka absessi va gangrenasi. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolashi.	
7. O'pka arteriyasi tromboemboliyasi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, asorattlar, davolash.	
8. O'pka yuragi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, davolash.	
9. Nafas etishmovchiligi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, davolash.	
Talabatarning o'quv analijiyoti Oilaviy tibbiyot va ichki kasalliklar kafedrasining o'quv xonalariда o'tkazildi. Analij mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik gunuhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazildi. Mashg'ulotlarda "Loyihali o'qtishish" va boshqa texnologiyalaridan foydalinitildi. Tarqatma materiallar va Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:	
-Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;	
-O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyatni bo'yicha bilmlarni chuqurlashtirish imkoniyatlarga talabatarda qiziqish uyg'otish;	
-Talabada natijani mustaqil ravishida qo'iga kiritish imkoniyatini ta'minlash;	

-Talabani nazariv-metodiq jihatdan taylorlash va h.k.
IV. Analij ko'nikmalar:
1. Bemorlardan shikoyati va allegrik anamnes (hayotiy anamnez, kasallik anamnez, medikamentoz anamnez) yigish va shu asosida bemorlarga zarur davolash-diagnostik mahsulotlarni aniqlash; bemorni davolashda obektiv usullarini qo'llash, umumiy va o'ziga xos belgilarni aniqlash.
2.Bemor a'hvolining og'irlik darajasini aniqlash, bemorni ushbu holatdan chiqarish uchun zatur choralarini qo'llash, kerakli shoshilinch yordamni ko'rsatish.
3.Tekshiruv xajimini aniqlash bilan tashxisni shakkallantirish.
4. Zarur tashxislash laboratory va instrumental usullarini to'g'ri tanlash. (spirometriya, pikfloumetriya, EKG, immunogramma, umumiy qon tahili, bioximik tahillar, immunoglobulin E va bosh).
5. Ambulator sharoitda turli allergologik kasalliklar bilan kasallangan bemorlarni olib borish.
6.Tashqi nafas olishni tekshirish.
7. Pikkfloumetriyani mustakil o'tkazish.
8. Rentgenografiyani natijalarini o'qib bilish va tahil qilish.
9. MSKT tekshurivlari natijalarini o'rganish
10. Eliminasion parxezni qo'llash.
11. Bronxial astma bemorlarni olib borish
12. Umumiy qon tahillari normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlari interpretatsiyasi
13. Umumiy siyidik tahillari normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlari interpretatsiyasi
Analij ko'nikmalariga o'rgatish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va o'z ichiga oladi.
1.Birinchi bosqich – mashg'ulotning maqсади va vazifalaridan kelib chiqqan holda o'rganilayotgan analij ko'nikmani o'rganish motivatsion asosi antiplanadi, uning nazariv jihatlari mutokama qilinadi. Analij ko'nikmalarini amalga oshirish uchun kerakli asbob-anjomlar ishlash mexanizmi, ishlash qoidalari bilan talabalar tanishdiriladi.
2.Ikkinci bosqich – analij ko'nikmani namoyish qilib berish va ko'p marta mashq qilish.
3.Bu bosqichni amalga oshirish uchun analij ko'nikmalarini qadam qadam algoritmi pedagog tomonidan va videofilmilar orqali namoish etiladi, algoritim asosida bosqichma bosqich to'g'ri bajarishga alohida e'tbor qaratiladi. Talaba analij ko'nikmani mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida mulyajlar, volontorlarda ko'p marta mashq qilib o'reganadilar. Boshida barcha bosqichlarini alohida, keyinchalik umumlashtirigan holda to'liq va to'g'ri bajara olgandan so'ng bemorda qo'llashga ruxsat beriladi (imitatsion trening).
Ikkinci bosqichni amalga oshirish uchun kafedra tomonidan ishlab chiqilgan analij ko'nikmalar qadamma qadam algoritimi va videofilmni, o'quv uslubiy qo'llanmasi, bajarish sxemasi yoki texnikasi va h.k., baholash
2 UKK – umumiy kasby kompetentsiya mezonlari ishlab chiqilgan bo'lishi lozim. Mulyajjar, volontyorlar, asbob anjomlar bo'lishi lozim va kerakli shart sharoitlar (maksimal darajada ish sharotiga yaqin modellasshitirilgan) yaratilishi lozim. Bu bosqichda pedagog nazorat qiladi va kerak bo'ganda talabalar ishidagi xatoliklarni to'g'irlaydi. Bu jarayonda talaba harakatlari videotasyiga olinib o'ziga namoyish etilishi, tangidiy

<p>muhokama qilinishi mumkin. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o'qituvchiga va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so'ngra muolajani takrorlaydi. Interfaoliik shunda namoyon bo'ladiki, bunda boshqa talabalarni ekspert sifatida chiqishda va o'qitilayorgan tababarining amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini bahotashda ishtirot etadilar. Amaliy ko'nikma aflatotimiz darajasigacha etkazilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>3.Uchinchi bosqich - o'rganilgan bilim va amaliy ko'nikmani turli xil klinik holatlarda (shu jumtladan shoshilinch holatlarda) qo'llasga, olingan nafijalarini tahlil qilishga va shu ma'lumotlarni asosida harakat taktikasini belgilashga pedagog nazoratida o'rnatiladi. Uchinchi bosqichni amalgal oshirish uchun kafedra tomonidan ishlab chiqilgan o'quv, uslubiy qo'llanmalar, fotosurattar, vaziyatli masalalar va testlar to'plami, keyslari, klinik protokollar, diagnostika va davolash standartlari, o'rgatuvchi kasallikk tarixlari va ambulator kartalar va x.q. ishlatiishi lozim. Interfaoliik shunda namoyon bo'ladiki, bunda boshqa talabalarni nafaqat ekspert sifatida chiqishda va o'qitilayotgan tababarining amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini baholashda balki komandada ishlashda ishtirot etadiilar.</p> <p>4.To'rinchi bosqich – hulosa. Bu bosqichda pedagog talaba tomonidan olingan bilim va egallagan ko'nikmani bermorlarda, turli xil vaziyatlarda, faoliyat jarayonida to'g'ri va to'liq qo'llay olishiga ishonch hosil qilishi kerak va shunda amaliy ko'nikma o'zlashtirildi deb hisoblanadi.</p> <p>To'rinchi bosqichni amalgal oshirish uchun talaba bermor bilan mustaqil ishlashi pedagog tomonidan nazorat qilinadi, tibbiy hujjatlarni, kasalilik tarixini yozib himoya qilganda baholanaadi.</p> <p>Mashq' ulot so'ng'ida o'qituvchi har bir tababarining amaliy ko'nikmani o'zlashtirganligini tasdiqlaydi. Talaba amaliy ko'nikmani o'zlashtirish tavsiya etiladi va pedagogga qayta topshiradi. Talaba barcha amaliy ko'nikmlarni o'zlashtirgan holda modulni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p> <p>V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan maxzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ko'krak kafasining instrumental tekshirish metodlari. 2. Ko'krak kafasining funktisnal tekshirish metodlari. 3. Ko'krak kafasining zamonaviy tekshirish usullari. 4. Shifoxona ichi va shifoxonadan tashkari zotiljamming differentsial diagnostikasi. 5. Shifoxona ichi va shifoxonadan tashkari zotiljamming davolash mezonlari 6. Statcionar va ambulator davolanih mezonlari. 7. Distress sindromi va patogenezi, klinikalar, bermorlarni olib borish taktikasi <p>Tavsiya etiladigan mustaqil ishlarning shakkllari:</p> <p>Ichki kasallikkilarni modulli bo'yicha tavsiya etilayotgan mustaqil ishlar modul tizimida turli xil shakkida amalga oshiriladi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - berilgan mazzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash; - modulning bo'limlari yoki mazuzulari usida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va maruzalar qilish;

<p>– ilmiy maqola, anjumanga ma'ruza tezislarni tayorlash;</p> <p>– vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalarini echish;</p> <p>– keys (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida sase- study) echish;</p> <p>– grafik organayzerlar ishlab chiqish va to'ldirish;</p> <p>– krossvordlar tuzish va echish;</p> <p>– prezentsiya va videoroliklar tayyorlash handa mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqarida o'tkaziladi.</p> <p>Talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagi shakklardan foydalananiladi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - auditoriya mashg'ulotlariidan tashqari mulyaj va simulyasjon zallarda/markazlarda tasdiqlangan amaliy ko'nikmlarni o'zlashtirish daftarlardida aks etirish; - tibbiyot OTM klinikalarini va klinik o'quv bazalarida auditoriyadan tashqari tashkillashtirilgan klinik navbatchilikda tasdiqlangan amaliy ko'nikmlarni navbatchi shifokor-pedagog nazoratida son va sifat jihatdan bajarish va navbatchilikda ishtirot etish; - bermorlarni kuratsiya qilishda davolovchi yoki navbatchi shifokor bilan birlgilikda ishtirot etish; - aholi orasida sog'lon turmush tarzini targ'ib qilish tamoyillari haqida suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish; - ayrim vazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish; - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash; - modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va maruzalar qilish; - vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar asosida sase-study) echish; - CASE (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida sase-study) echish. <p>3. VI. Ta'lim natijalarini kasbiy kompetenciyalar</p> <p>Talaba biibili kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eng ko'p tarqalgan nafas olish a'zolari kasallikkilarning etiologiyasi, patogenezi, klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlarini bilish, kasallikkha tashxis qo'yish, tekshiruv va kompleks davolash rejasini tuzish; - balg'ammni bakteriologik ekish, plevra bo'shilg'ini punksiyasi, bronxografiya, spirografiya, bronxoskopiya, exokardiografiya, raqamlari rentgenografiya, kompyuter tomografiya, yadro-magnit rezonans tomografiya, angiografiya va yurak kaferterizasiyasi to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; - bermorlardan anamnestik ma'lumotlarni yig'a bilish (kasallik va hayot anamnesi). Fizikal tekshiruv usullariga asoslangan holda bermorlarni organlar bo'yicha umumiy ko'rikdan o'kazish;

	<p>-taxminiy tashxisni shakllantirish va asoslash, bemoni tekshirish rejasini tuzish;</p> <p>-umumiy klinik laborator tekshiruvlar natijalarini: umumiy qon va siyidik tahlii, qonning bioximik tahlii, umumiy balg'am tahlii, natijalarini interpretatsiya qila olish;</p> <p>-klinik va yakuniy tashxis qo'yish, tashxisni asoslash, rejai davoni tavsiya etishi, kasallik asoratlari va ularning oldini olishni biltishi va ulardan toydalana olishi;</p> <p>-bemorni professional so'roq va ko'rikdan o'tkazish;</p> <p>-nafas olish tizimi kasallikkalida instrumental tekshirish, pikfotometriya, qon bosimini to'g'ri rentgenografiyasi, tashqi nafas faoliyatini tekshirish, ExoKG tekshiruvi natijalarini tahlii o'ichash, EKG olish va natijani interpretatsiya qilish, ExoKG tekshiruvi natijalarini tahlii qilish;</p> <p>-kasalllik tarixini to'g'ri yuritish kabi malakalarga (shu jumladan klinik analiy ko'nikmalariga) ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interfaol oyinlar • Keys-stadi (CBL) • Muammoli vaziyat (PBL) • SVOT-taxlil • TBL usuli • Guruxlarda ishlash • Taqdimotlarni kiritish • Simulyasion texnologiyalar • Aqliy hujum usuli
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy nazorat shaklida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat surʼaki va testlarni muvofqiyatli topshirishlari kerak</p> <p>Asosiy adabiyotlar:</p> <p>Joriy nazorat shaklida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat surʼaki va testlarni muvofqiyatli topshirishlari kerak</p>
6	<p>1. Gadaev A.A., "Ichki quirish". Darslik. Toshkent. Turon Zamin Zijo. 2014.y.</p> <p>2. Rahimov Sh.M., Gaffarova F.K., Atakkhojdieva G.A. "Ichki kasallikkilar" Toshkent 2014</p> <p>3. Внутренние болезни. Т 1. Под редакцией Мартынова А. И. – М. 2018</p> <p>4. Внутренние болезни. Т 2. Под редакцией Мартынова А. И. – М. 2018</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Ubaydullaev A.M. Nafas organlari kasallikkleri. Т - 2002 yil</p> <p>2. Okorokov A.N. Лечение болезней внутренних органов. Практическое руководство для врачей. Москва, 2009 г.</p> <p>3. Okorokov A.N.Лечение болезней внутренних органов. Практическое руководство для врачей. Москва, 2009 г.</p> <p>4. Мухин Н.А., Внутренние болезни. том 2 Учебник. Москва. ГЭОТАРМед.2009 Г.</p> <p>5. Мухин Н.А. Внутренние болезни, том 2 Учебник. М.: ГЭОТАР - Мед, 2009г.</p> <p>Internet saytlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.rmj.net – 2. www.medport.ru/meddb/

- 3. www.infoart.ru/med/index.htm
- 4. www.mobile_ru
- " 5. www.mrt.ru
- 6. www.pharmamed.ru/mg -
- www.mediaphera.aha.ru/card-mn.htm -
- www.fairplast.spb.ru/mworld/index.html -
"Мир медицины"
7. Путеводитель по англоязычным медицинским ресурсам
8. Medical Matrix: Guide to Internet Clinical Medicine Resources 23
9. Медицинская мартина
10. U.S.National Library of Medicine
11. MedExplorer - search engine for medicine related information
12. WebDoctor - the Internet navigator for physicians
13. Free Medline access
7. Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
Modulning o'quv dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutining “ ” № — — -sonli buyrug'i (buyruqning ____-ilovasi) bilan tasdiqlangan.
O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i N.Dj. Abdullaeva
8. Modul J.B. Jaybergenova - QTI Oilaviy tibbiyot va ichki kasallikkilar kafedrasi assistenti, t.f.n. uchun ma'sullar:
9. Taqrizchilar: Ichki taqrizchi: Q. Primbetov - QTI Preventiv medicina kafedrasi assistenti, t.f.n. Tashqi taqrizchi: P.T. Menlimuratov- RKTIM olyy tayfoli shifokori, t.f.n.